

healthy lifestyle in pupils as a condition and an effective mechanism of formation, preservation and enhancement of health. It is determined that one of the most important areas of modern professional education is a strategy, associated with the transfer of emphasis on the formation of professional competence of future health basics teachers in the sphere of human health.

Key words: professional training, health basics teacher, educational problem.

Стаття надійшла до друку 14.01.2013 р.

Прийнята до друку 29.03.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Горашук В. П.

УДК [378.015.31:613.9]:159.947.5

Г. В. Власов

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ВЕДЕННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ СТУДЕНТАМИ ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У зв'язку з тим, що людство потерпає від поширення неінфекційних хвороб, гіподинамії, зниження імунітету тощо, а проблеми зниження рівня фізичного здоров'я різних груп населення набули глобальних масштабів, все ширше коло фахівців включаються у дискусію щодо вирішення означених питань. Наразі найбільш адекватною відповіддю наукової спільноти на виклик сьогодення видається залучення дітей, юнацтва і молоді до здорового способу життя (ЗСЖ), що зумовлює необхідність розробки технологій формування ЗСЖ учнівської молоді у навчально-виховному процесі.

Зауважимо, що внаслідок специфічної професійної діяльності співробітників медичних закладів, суспільство накладає на фізичне здоров'я медиків особливо високі вимоги, а здоров'ю студентів вищих медичних навчальних закладів приділяється більш прискіплива увага фахівців.

Проте аналіз останніх досліджень довів, що студенти-медики не лише не вирізняються міцним здоров'ям в порівнянні зі студентством інших напрямків навчання, а й мають ще більш низькі показники, які характеризують рівень фізичного здоров'я [1, 6].

Огляд літературних джерел засвідчив високу зацікавленість спеціалістів питаннями розробки і впровадження авторських методик формування ЗСЖ різних груп населення [4, 7, 8], зокрема студентської молоді, відтак все більшу актуальність набувають питання розробки критеріїв оцінки ефективності запропонованих методик [5].

Зрозуміло, що змусити особу звернути увагу на власне здоров'я можливо лише шляхом підсилення її мотивації до ЗСЖ, тому позитивні зрушення у показниках мотивації можна вважати чи не найважливішим критерієм сформованості ЗСЖ. Фахівці виділяють внутрішні і зовнішні причини, які підсилюють мотивацію студентів до ЗСЖ. До зовнішніх причин автори відносять якість організації навчального процесу з питань збереження здоров'я, ефективність змістовного і організаційно-діяльнісного компонентів ЗСЖ у навчальній практиці, високий рівень підготовки професорсько-викладацького складу в питаннях формування ЗСЖ, а до внутрішніх причин – відношення до здоров'я, здійснення здоров'язбережувальних процедур, заняття фізичними вправами, потребу до самовдосконалення тощо [2].

Вивчаючи питання вдосконалення процесу формування позитивної мотивації студентів до ЗСЖ, фахівці приходять до думки про необхідність виховувати у студентів ціннісне ставлення до здоров'я, розробляти та пропагувати нові методики, підручники та спортивне обладнання, проводити наукову експертизу інноваційних технологій формування ЗСЖ та створювати єдиний навчально-методичний комплекс з фізичного виховання [3]. Існує думка, що для орієнтування студента на ЗСЖ необхідне педагогічне забезпечення освітнього процесу вузу, який повинен стати провідником ідей ЗСЖ і правил здорового способу поведінки [9].

Проте з нашої точки зору до теперішнього часу не висвітлені особливості мотивації ведення ЗСЖ студентами вищих медичних навчальних закладів та не перевірено вплив педагогічних заходів, направлених формування ЗСЖ, на мотивацію студентів-медиків дотримуватися засад ЗСЖ в повсякденні.

Робота виконана згідно плану науково-дослідної роботи кафедри теорії і методики фізичного виховання ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» по темі «Теорія і методика професійного навчання за спортивним напрямком у старшій школі безперервної освіти»; державний реєстр 0108V002431.

Мета дослідження: вивчити динаміку мотивації ведення ЗСЖ під впливом технології формування ЗСЖ у вищих медичних навчальних закладах. У ході дослідження нами були використані такі педагогічні методи дослідження як анкетування та методи математичної статистики. Об'єктом дослідження стали складові мотиваційного критерію ЗСЖ студентів-медиків, а предметом дослідження – динаміка компонентів мотиваційного критерію ЗСЖ обстежуваних внаслідок педагогічного впливу.

З метою вивчення рівня мотивації студентів до ведення ЗСЖ було проведено експеримент, у якому прийняли участь 301 студентів 1 курсу спеціальностей «Педіатрія», «Медико-профілактична справа», «Лікувальна справа» Донецького національного медичного університету ім. Максима Горького.

Для оцінки мотивації ЗСЖ нами були розроблені тест-опитувальники, відповідям на які відповідало від 2 до 5 балів в залежності від наявності у опитуваних внутрішньої потреби дотримання засад ЗСЖ (рис. 1). Як показало дослідження, чоловіків, у яких відсутня мотивація до ЗСЖ на противагу жінкам, яких із несформованою мотивацією зареєстровано 31,9% (n=43), виявилось значно менше, а саме 16,3% (n=27). При цьому частка студентів із високим рівнем мотивації серед чоловіків також помітно більша ніж серед жінок: таких встановлено 14,4% (n=24) проти 8,9% (n=12) відповідно. З вищим за середній рівнем мотивації до ЗСЖ зафіксовано 30,1% (n=50) серед чоловіків та 26,7% (n=36) серед жінок.

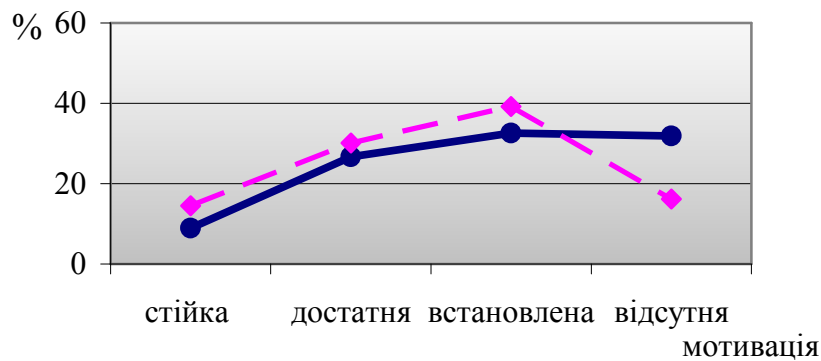

Рис. 1. Аналіз рівня мотивації студентів-медиків до ведення ЗСЖ, (n=301): —◆— чоловіки; —●— жінки

У ході вивчення динаміки мотивації під впливом цілеспрямованого формування ЗСЖ у студентів вищих медичних навчальних закладів, учасники експерименту були розподілені на контрольну (КГ) і експериментальну (ЕГ) групи. У навчально-виховний процес учасників ЕГ (67 жінок та 83 чоловіків) було впроваджено теоретично обґрунтовану педагогічну технологію формування ЗСЖ майбутніх лікарів засобами фізичного виховання, а у студентів, які склали КГ (68 жінок та 83 чоловіків), педагогічний процес здійснювався традиційним чином.

Як показали результати експериментально-дослідної роботи, впровадження розробленої педагогічної технології позитивним чином вплинуло на мотиваційний компонент сформованості ЗСЖ студентів, які прийняли участь у експерименті (рис. 2).

Слід зауважити, що серед чоловіків КГ на 13,3% (n=11) зросла кількість таких, що мають вищий за середній рівень мотивації до ЗСЖ за рахунок зниження кількості чоловіків із високим рівнем та на 6,0% (n=5) та зменшення частки чоловіків з середнім на 2,4% (n=2) і низьким рівнем потреби дотримуватися засад ЗСЖ також на 4,8% (n=4). Результати контрольної групи не мають такого покращення результатів, як студенти ЕГ.

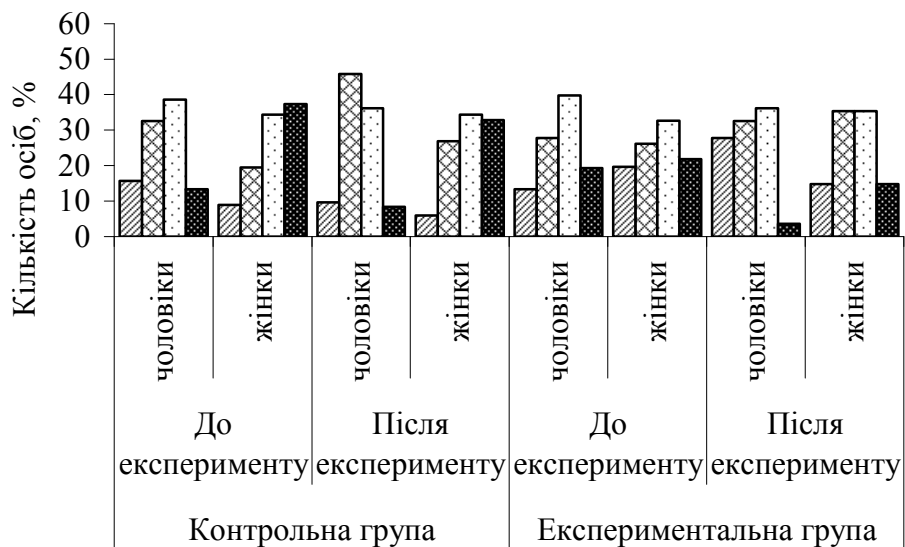

Рис. 2. Розподіл студентів-медиків за показниками мотивації до ЗСЖ до і після експерименту, (n=301):

▨ - високий, ▩ - вищий середнього, □ - середній, ■ - низький

Аналіз отриманих даних засвідчив, що кількість чоловіків з високим та вищим за середній рівнем мотивації до ЗСЖ у представників ЕГ збільшилась на 14,5 % (n=12) та 4,8% (n=4), відтак частка чоловіків з середнім та низьким рівнем мотивації зменшилась на 3,6% (n=3) та 15,7 % (n=13) відповідно, що вказує на адекватність застосованих заходів для зміцнення мотивації до ЗСЖ у студентів-медиків при розробці педагогічної технології формування ЗСЖ (рис. 3).

Ми звернули увагу на той факт, що динаміка мотивації до ЗСЖ, яку ми спостерігали у чоловіків КГ, загалом засвідчує поступове зниження мотивації студентів до ЗСЖ в процесі навчання при умові відсутності стимулювання до ЗСЖ. Така ситуація зумовлена дедалі більшим навчальним навантаженням, що спричиняє втому, а також відсутністю навичок знімати втому завдяки засобам, в основу яких покладено застосування природних ресурсів, таким як загартовування за допомогою сонячних і повітряних ванн, водних процедур, ходіння босоніж, «моржування», а також засобам фізичного виховання.

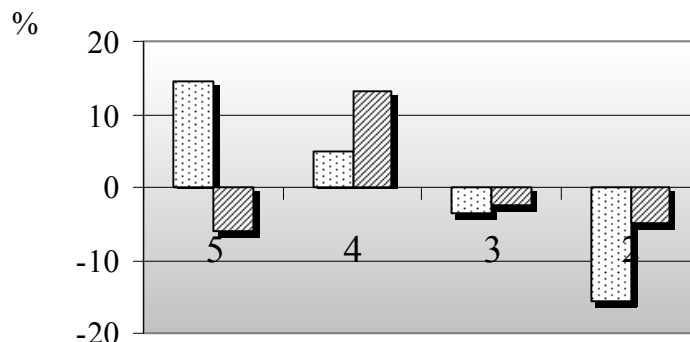

Рис. 3. Зрушення в рівнях показників студентів-медиків за мотиваційним критерієм, (n=166):

■ – експериментальна група; ■ – контрольна група

У жінок, що увійшли до складу ЕГ, також відбулись більш значні зрушення показників мотиваційного компоненту сформованості ЗСЖ в порівнянні з жінками КГ: приріст жінок з високим, вищим за середній та середнім рівнем мотивації до ЗСЖ склав відповідно 5,9 % (n=4), 1,47 % (n=1) та 4,4 % (n=3) за рахунок зниження частки жінок із низьким рівнем мотивації до ЗСЖ на 11,8% (n=8), в той час як приріст жінок КГ з високим рівнем мотивації склав 3,0% (n=2) у бік зниження (рис. 4).

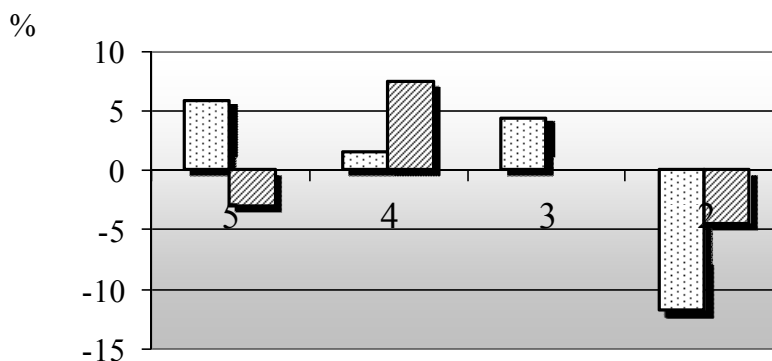

Рис. 4. Зрушення в рівнях показників студенток вищих медичних навчальних закладів за мотиваційним критерієм, (n=135):

■ – експериментальна група; ■ – контрольна група

Враховуючи, що частка жінок із середнім рівнем мотивації до ЗСЖ не змінилась, а їх частка із високим рівнем мотивації навіть знизилась, можна стверджувати, що студентки вищих медичних навчальних закладів без додаткових зусиль з боку професорсько-викладацького складу, так само як і чоловіки, в ході навчання втрачають мотивацію дотримуватися засад ЗСЖ, яка і так не вирізняється високим рівнем, що наочно доводить у необхідності створення таких педагогічної

технології, впровадження якої спонукало б студентів берегти власне здоров'я.

Аналіз результатів проведеного педагогічного експерименту дав змогу виявити позитивні зрушення в рівнях сформованості ЗСЖ студентів вищих медичних навчальних закладів. Однак, більш високі природи досліджуваних показників, які були отримані в експериментальній групі, переконують у ефективності запропонованої педагогічної технології, застосування якої сприяло формуванню у студентів позитивної мотивації до ЗСЖ та формуванню ціннісного відношення майбутніх фахівців до власного здоров'я.

Висновки. В ході проведеного дослідження було виявлено ряд наступних закономірностей:

Стан здоров'я студентів-медиків потребує пильної уваги з боку медиків, педагогів, фахівців з фізичного виховання і зумовлює необхідність формування ЗСЖ у навчально-виховному процесі, у тому числі і шляхом формування у них інтересу та потреби до самовдосконалення завдяки дотриманню засад ЗСЖ. Вивчення мотивації студентів-медиків до самозбереження дозволило встановити, що у переважної частини опитаних не достатньо сформована мотивація дотримуватися засад ЗСЖ. Така ситуація, на наш погляд, обумовлена недостатнім рівнем здоров'язберігаючого виховання в сім'ї та школі в дитячі роки. Проте серед чоловіків зафіксована дещо вищий рівень мотивації до ЗСЖ в порівнянні з жінками. Доведено, що внаслідок педагогічного впливу, який полягав у застосуванні педагогічної технології формування ЗСЖ студентів вищих медичних навчальних закладів засобами фізичного виховання, відбувається зміцнення мотивації студентів до ведення ЗСЖ та спостерігаються зрушення в усвідомленні ними надцінності здоров'я, що свідчить про необхідність систематичного формування ЗСЖ студентської молоді, яка опановує медицину, шляхом впровадження спеціально розроблених педагогічних технологій формування ЗСЖ у навчально-виховний процес.

Подальше дослідження планується направити на встановлення динаміки готовності студентів вищих медичних навчальних закладів готовності дотримуватися засад ЗСЖ в побуті під впливом педагогічних технологій формування ЗСЖ.

Список використаної літератури

- 1. Григорчук Л. І.** Гігієнічні аспекти професійної адаптації студентів до умов навчання у вищих медичних навчальних закладах та шляхи її оптимізації : дис. . на здобуття наук. ступеня канд. мед. наук : спец. 14.02.01 «Гігієна» / Л. І. Григорчук. – Київ, 2000. – 20 с.
- 2. Зысманов Б. М.** Педагогические условия формирования здорового образа жизни студентов в образовательном процессе вуза : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : 13.00.01, 13.00.08 «Общая педагогика, история педагогики и образования», «Теория и методика

професійного освіти» / Б. М. Зысманов; Смол. гос. ун-т. – Смоленск, 2006. – 20 с. **3. Кожевнікова Л.** Формування мотиваційних потреб до здорового способу життя в особистій фізичній культурі студентів / Л. Кожевнікова // Молода спортивна наука України. – 2012. – Т. 4. – С. 53-58. **4. Котов Є. О.** Формування у студентів інтересу до самостійних занять фізичними вправами / Є. О. Котов // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією проф. Єрмакова С. С. – Харків: ХДАДМ (ХХП), 2003. – № 14. – С. 8-15. **5. Критерии** здорового образу жизни студенческой молодежи / Дегтярьова Н. В. [и др.] // Физическое воспитание студентов творческих специальностей. – Харьков, 2006. – № 1. – С. 68-75. **6. Мандриков В. Б.** Методология профилирования физического воспитания студентов в медицинских вузах : дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 / Мандриков Виктор Борисович. – Волгоград, 2002. – 110 с. **7. Полулях А. В.** Формування здорового способу життя підлітків засобами фізичного виховання : дис... канд. пед. наук : 13.00.07 / Полулях Андрій Віталійович. – Житомир. 2007. – 262 с. **8. Сіренко Р. Р.** Вплив рухової активності на мотивацію до самостійних занять фізичними вправами студентів вищих навчальних закладах / Р. Р. Сіренко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія за редакцією проф. Єрмакова С. С. – Харків : ХДАДМ (ХХП), 2006. – № 4. – С. 161-163. **9. Швець Н.** Педагогічне забезпечення формування здорового способу життя студентської молоді у Росії / Н. Швець // Витоки педагогічної майстерності. – 2012. – Вип. 10. – С. 329-334.

Власов Г. В. Особливості мотивації ведення здорового способу життя студентами вищих медичних навчальних закладів

Доведено, що розробка і впровадження авторських методик формування здорового способу життя різних груп населення потребує додаткових досліджень з метою оцінки їх педагогічного впливу на мотивацію студентів дотримуватися здорового способу життя. Проведено експеримент, у якому взяли участь 301 студент I курсу Донецького національного медичного університету ім. Максима Горького. З'ясовано, що систематичне формування здорового способу життя у навчально-виховному процесі сприяє зміцненню мотивації студентів-медиків до збереження здоров'я.

Ключові слова: здоров'я, студенти, мотивація.

Власов Г. В. Особенности мотивации ведения здорового образа жизни студентами высших медицинских учебных заведений

Доказано, что разработка и внедрение авторских методик формирования здорового образа жизни различных групп населения требует дополнительных исследований с целью оценки их педагогического воздействия на мотивацию студентов придерживаться

здорового поведення. Проведен експеримент, в котрому прийняли участь 301 студент I курсу Донецького національного медичного університету ім. Максима Горького. Вияснено, що систематичне формування здорового образу життя в навчально-виховному процесі сприяє укріпленню мотивації студентів-медиків к збереженню здоров'я.

Ключевые слова: Здоров'я, студенти, мотивація.

Vlasov G. V. Motivation Peculiarities of Healthy Lifestyle in Students of Higher Medical Education

The article is dedicated to Motivation peculiarities of healthy lifestyle in students of higher medical education. It is proved that the development and implementation of original techniques on the formation of healthy lifestyle of different groups requires further study in order to assess their educational impact on the students' motivation to adhere to healthy behaviors. The experiment was conducted among 301 first-year students of Donetsk National Medical University of Maxim Gorky. The data obtained were subjected to statistical analysis. It was found that the motivation to live a healthy lifestyle in women is lower than in men. It is proved that due to educational impact, which consists in the application of educational technology formation of healthy lifestyle in the students in higher education institutions by means of physical education, the motivation of students to conduct healthy lifestyle is strengthened, and a shift in the consciousness of their attitude to health is observed, indicating the need for systematic formation of healthy lifestyle in the student youth by introducing specially designed educational technologies of healthy lifestyle formation in the educational process.

Key words: health, students, motivation.

Стаття надійшла до редакції 12.02.2013 р.

Прийнято до друку 29.03.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Ротерс Т. Т.

УДК 008.001:796.015.83;796.077.5

Е. Е. Заколотная

**КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПОДГОТОВКИ
БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА В СФЕРЕ СПОРТА**

Гуманисты все чаще говорят о негативных явлениях в современном профессиональном спорте с точки зрения воспитания, нравственности, здоровья в сфере спорта (жестокости и коммерциализации и т. д.). Сегодня сложно ответить на вопрос, служит ли спорт физическому, а также нравственному здоровью атлетов, или он